

Tutkimusosio

Suomalaiset suhtautuvat talouden vakautustoimiin aiempaa varauksellisemmin – eniten tukea saavat julkisten ja hävittäjähankintojen lykkääminen

KAKS - Kunnallisan kehittämissäätiö selvitti kansalaisten kantoja koronaviruspandemian taloustoimien arvoituun jälkihoitoon ja talouden arvioituihin sopeuttamistoihin.

Tuloksista piiryy kuva, jonka mukaan vain muutamat keinot, jos mitkään, ovat sellaisia, joita suoraan haluttaisiin käyttää. Enemmistön kannattamia keinoja ei löydy yhtään. Vajaat puolet kuitenkin kannattaa avoimesti isojen julkisten hankintojen lykkäämistä ja karsimista (47 % kannattaa), hävittäjähankintojen siirtoa useamman vuoden päähän aiemmin suunnitellusta aikataulusta (45 %) ja työperäisen maahanmuuton helpottamista (44 %). Näkyvässä määrin kannatusta saa myös paikallisen sopimisen lisääminen (38 %).

Kaikki muut talouden uudistus- ja sopeutustoimet ovat sellaisia, joiden toteuttaminen maistuisi enemmän tai vähemmän pahalta. Enemmistö kuitenkin saattaisi sietää niitä, tosin ”pitkin hampain”. Tällaisiin toimenpiteisiin kuuluvat ainakin verojen korottaminen, julkisten palveluiden ja sosiaalietuuksien leikkaukset, palvelumaksujen korotukset sekä eläkkeelle siirtymisen vaikeuttaminen. Ongelmaksi saattaa kuitenkin nousta keinon vastentahtoinen hyväksyminen. Se on monen ihmisen kohdalla lähempänä kielteistä kuin myönteistä suhtautumista.

Keinoja, joihin kohdentuu eniten ehdotonta vastustusta (ei hyväksy ollenkaan), ovat eläkeiän korottaminen ja eläkkeelle siirtymisen hankaloittaminen (43 %) ja verojen korottaminen (42 %).

Osana erilaisia ehdotuksia testattiin myös suhtautumista lainanoton lisäämiseen entisestään, vaikka se ei olekaan talouden uudistus- tai sopeuttamistoimi. Kansalaiset eivät ilahdu ajatuksesta kasvattaa lainaa entisestään. Joka toinen olisi kuitenkin valmis hyväksymään tällaisen menettelyn. Kaksi viidestä (40 %) suhtautuu lainan ottamisen lisäämiseen ehdottoman kielteisesti.

Mielipiteet ovat muuttuneet yleisilmeeltään aiempaa jonkin verran varauksellisemmiksi erilaisia talouden vakauttamis- ja sopeutustoimia kohtaan. Aiempaa selvästi kielteisemmin suhtaudutaan etenkin lainanoton lisäämiseen ja verojen korotuksiin. Aiempaa pienempi osa väestöstä suhtautuu myönteisesti isojen julkisten hankintojen lykkäämiseen ja hävittäjähankintojen siirtämistä tulevaisuuteen. Ainoa asia, johon suhtaudutaan hieman aiempaa suopeammin, on työperäisen maahanmuuton helpottaminen.

Puoluekanta on yhteydessä näkemyksiin erilaisten talouden sopeutustoimien hyväksyttävyyteen. Hallituspuolueiden tukijat suhtautuvat keskimäärää myönteisemmin hävittäjähankintojen myöhentämiseen, veronkorotuksiin, elinkeinoelämän tukien karsimiseen ja työperäisen maahanmuuton helpottamiseen.

Oppositioapuolueiden kannattajien olisi vaivattomampaa hyväksyä palveluiden ja etuuksien leikkaukset verrattuna hallituspuolueiden tukijoihin. Etenkin paikallisen sopimisen lisääminen työpaikoilla olisi oppositiopuolueiden kannattajien mieleinen toimenpide. Verojen korottamista ja lainanoton lisäämistä oppositiopuolueiden tukijat näyttäisivät kavahtavan toisin kuin hallituspuolueiden kannattajat.

Yksittäisten puolueiden kannattajien eroista on syytä mainita se, että hallituspuolueista keskustan kannattajien näkemykset osuvat monilta kohdin lähemmäksi kokoomuksen kuin vasemmistopuolueiden ja vihreiden tukijoita. Näin etenkin, kun tarkastellaan näkemyksiä verojen korotuksista, palvelumaksujen korotuksista, etuuksien leikkauksista ja paikallisen sopimisen lisäämisestä työpaikoilla.

Jos vasemmistopuolueiden ja vihreiden kannattajat saisivat yksinään päättää, niin hävittäjähankintoja lykättäisiin, sosiaali- ja työttömyysetuja ei leikattaisi. Veroja ehkä korotettaisiin, elinkeinoelämän tukia karsittaisiin, työperäistä maahanmuuttoa helpotettaisiin ja lainaottoa lisättäisiin tai näitä toimia oltaisiin ainakin valmiita suvaitsemaan.

Ikätekijä näyttäytyy erältä osin suhtautumisessa talouden uudistamis- ja sopeuttamistoimiin. Ikääntyneimmät, yli 60-vuotiaat, suhtautuvat keskimäärää suopeammin julkisten palveluiden leikkaamiseen ja palvelumaksujen korotuksiin sekä paikallisen sopimisen lisäämiseen työpaikoilla. Ikääntyneet ja eläkeläiset hyväksyisivät eläkeiän korottamisen ja eläkkeelle siirtymisen vaikeuttamisen, mutta eläkeikää lähestyviä (51–60-vuotiaita) tällainen ehdotus suorastaan kauhistuttaa.

Nuoremmat ikäluokat, etenkin 18–30-vuotiaat, suhtautuvat keskimäärää hyväksyvämmiin eläkkeelle siirtymisen vaikeuttamiseen ja lainanoton lisäämiseen. Julkisten ja hyvinvointipalveluiden leikkauksiin nuoremmat ikäluokat suhtautuvat ikääntyviä torjuvammin.

Tutkimuksen toteutus. Koronakriisin jälkeiseen talouden vakautusvaiheeseen liittyen vastaajille esitettiin lista uudistus- ja sopeutustoimia. Tavoitteena oli selvittää, mitkä pahaltakin maistuvista keinoista olisivat niitä, jotka tavalla tai toisella oltaisiin valmiita hyväksymään. Kysymys johdantoinen kuului seuraavasti.

”Koronaviruspandemia vaikuttaa maailman talouteen. Suomenkin talous on supistunut. Joudumme ottamaan paljon lisää velkaa. Joskus myöhemmin edessä on talouden vakauttaminen ja sopeuttamistoimet. Miten suhtaudut seuraaviin mahdollisiin ratkaisuihin maan taloudessa, jos ajattelet asiaa pidemmällä yli kolmen vuoden tähtäimellä?”

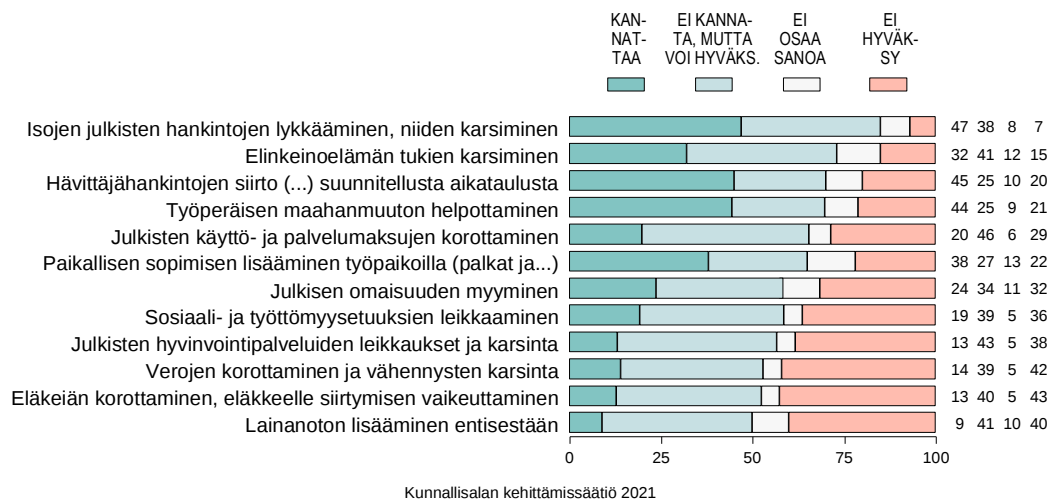
Tutkimus on jatkoa aiemmin kesäkuussa 2020 toteutettuun kyselyyn, jossa vastaajat ottivat kantaa talousviisaiden ehdotuksiin työllisyyden ja talouden saattamiseksi kasvu-uralle koronakriisin jälkeen KAKS – Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy.

Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 9. –15.4 2021. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1035. Vastaajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400 570 087

Kuvio 9. KORONAKRIISIN JÄLKEISET TALOUDEN VAKAUTTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMET: MITEN SUHTAUTUU SEURAAVIIN RATKAISUIHIN, JOS AJATTELEE ASIAA PIDEMMÄLLÄ YLI KOLMEN VUODEN TÄHTÄIMELLÄ (tekstejä osin lyhennetty, %).

Kuvio 9t. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN TALOUDEN VAKAUTTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN KESÄLLÄ 2020 JA KEVÄÄLLÄ 2021 (%).

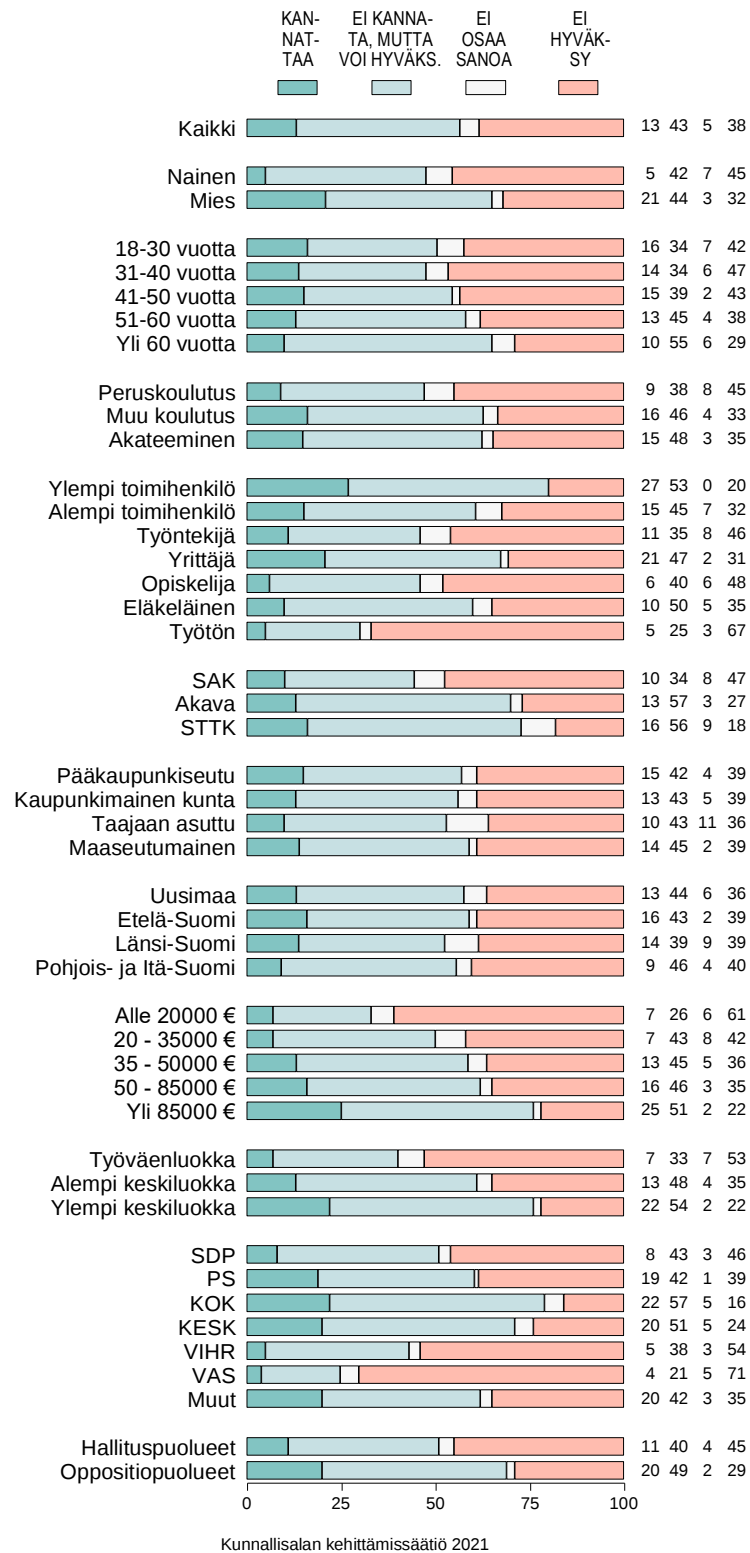
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2021

Kuvio 9h. KORONAKRIISIN JÄLKEISET TALOUDEN VAKAUTTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMET: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJIEN NÄKEMYKSET (%).

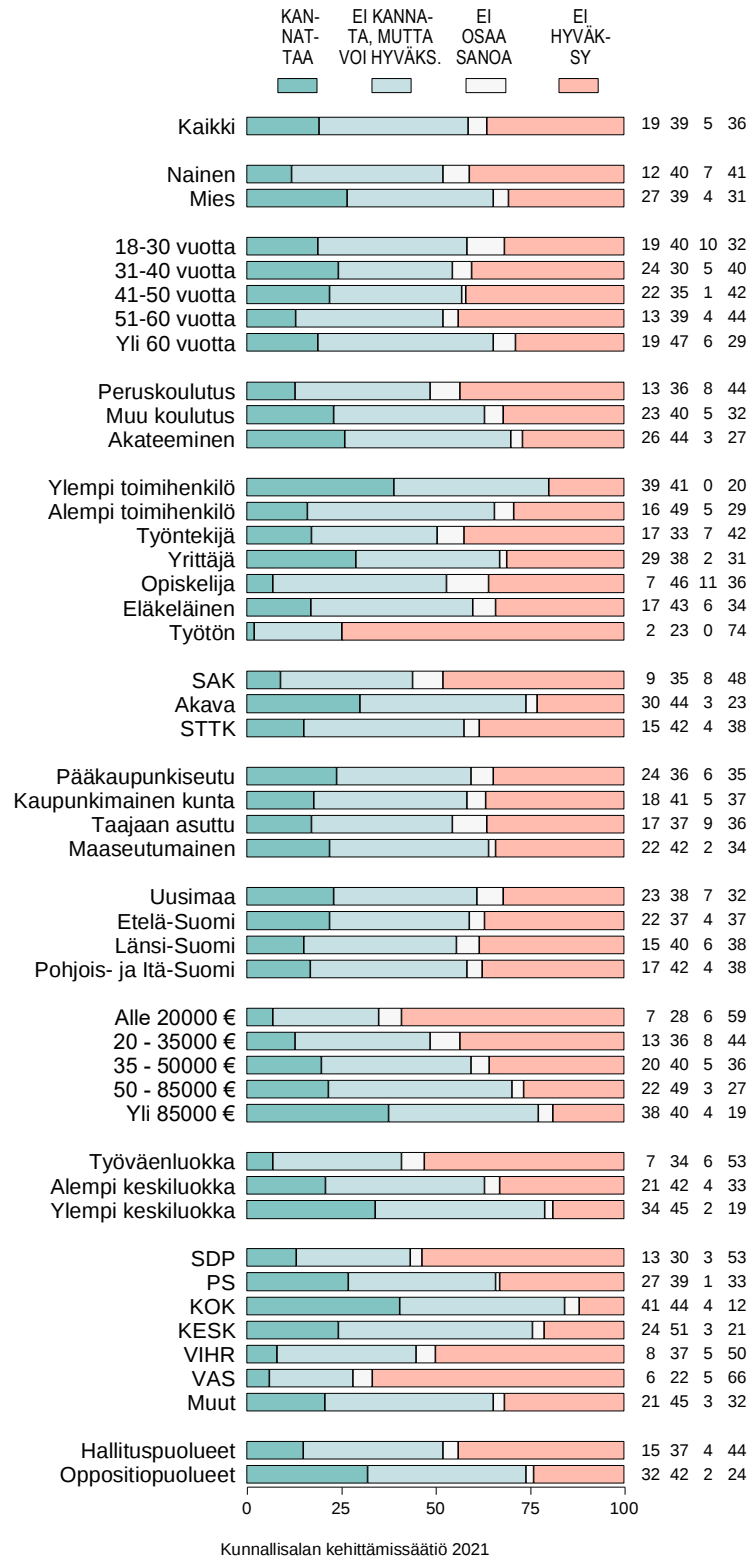

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2021

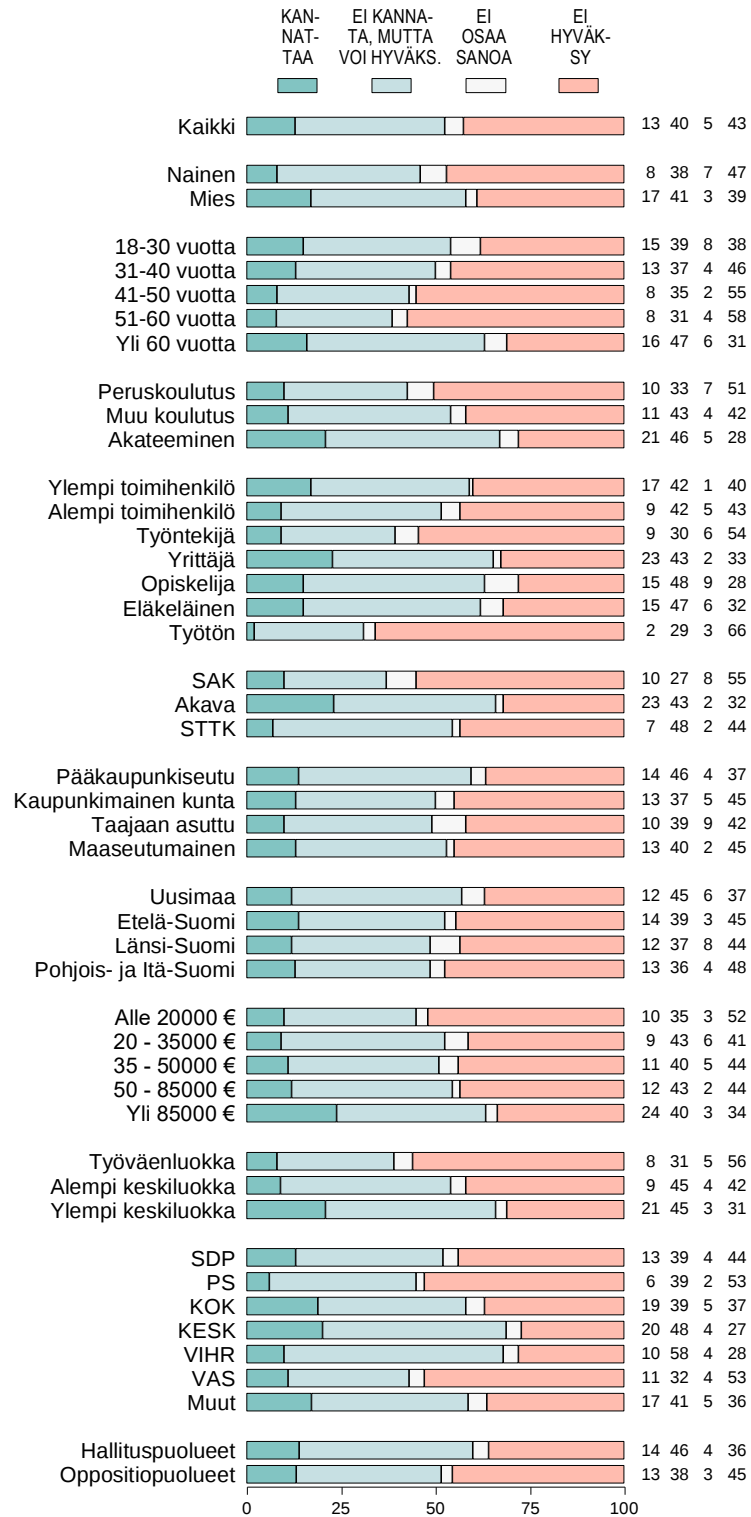
Kuvio 9-1. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: JULKISTEN HYVINVOINTIPALVELUIDEN LEIKKAUKSET JA KARSINTA (%).

Kuvio 9-2. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: SOSIAALI- JA TYÖTTÖ-MYYSETUUKSIEN LEIKKAAMINEN (%).

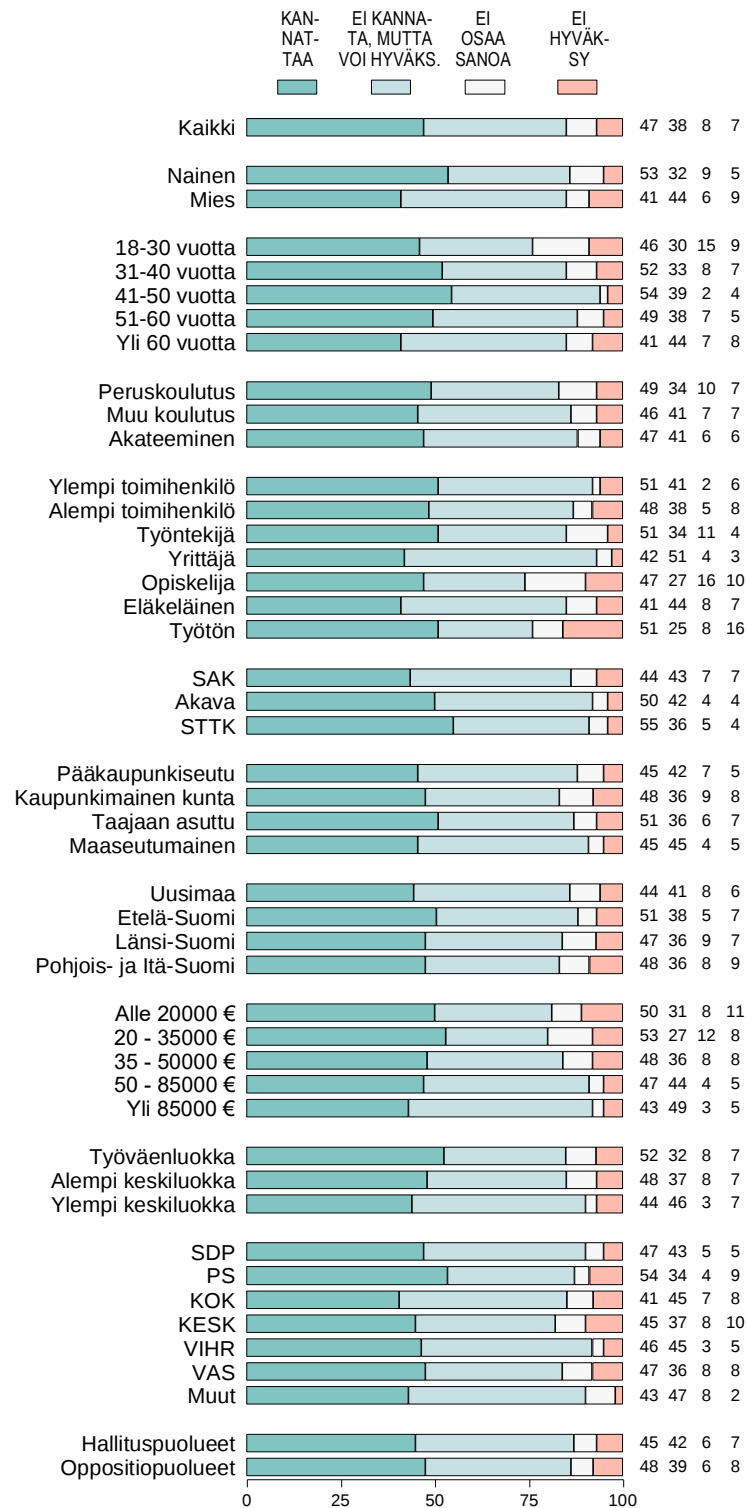

Kuvio 9-3. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: ELÄKEIÄN KOROTTAMINEN, ELÄKKEELLE SIIRTYMISEN VAIKEUTTAMINEN (%).

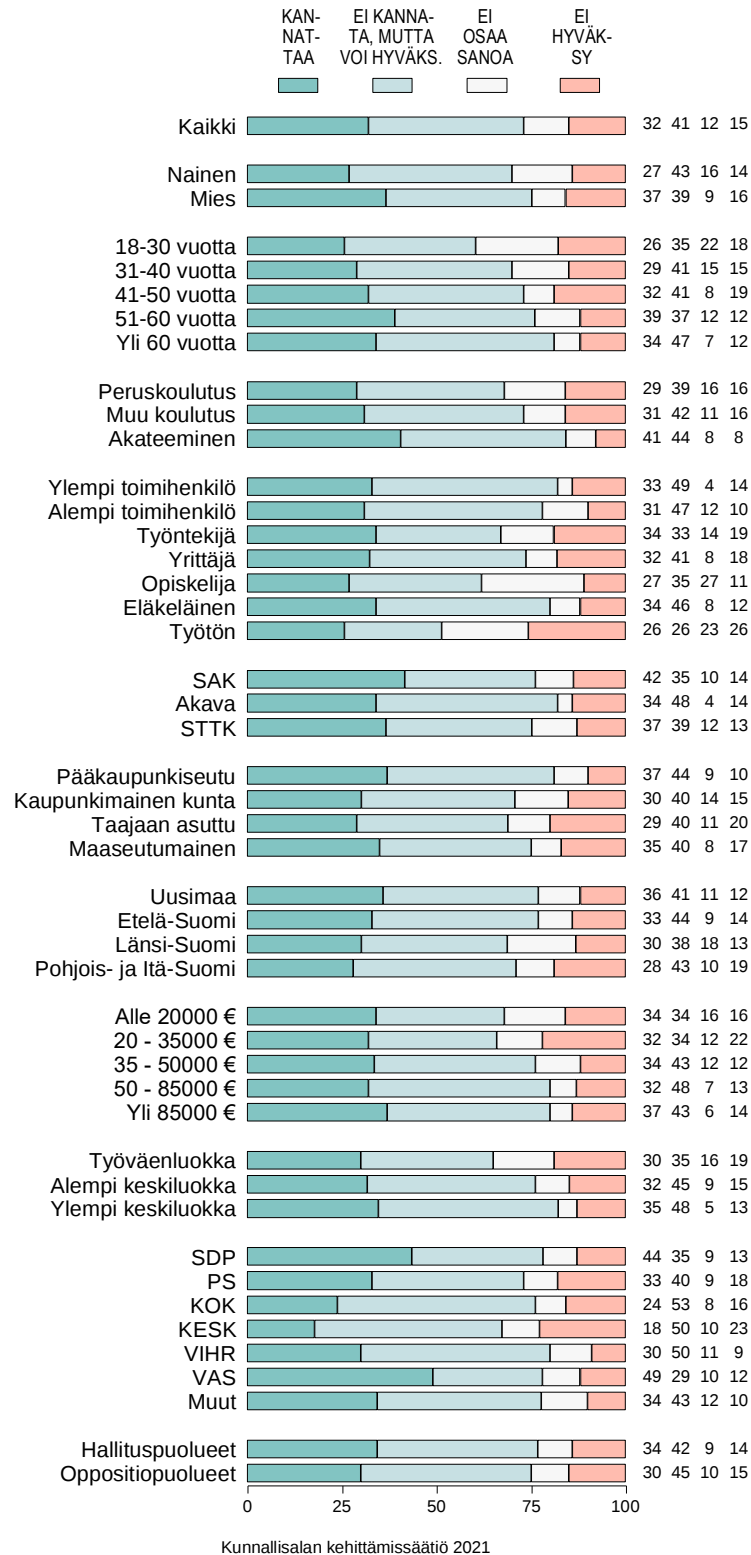
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2021.

Kuvio 9-4. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: ISOJEN JULKISTEN HANKINTOJEN LYKKÄÄMINEN, NIIDEN KARSIMINEN (%).

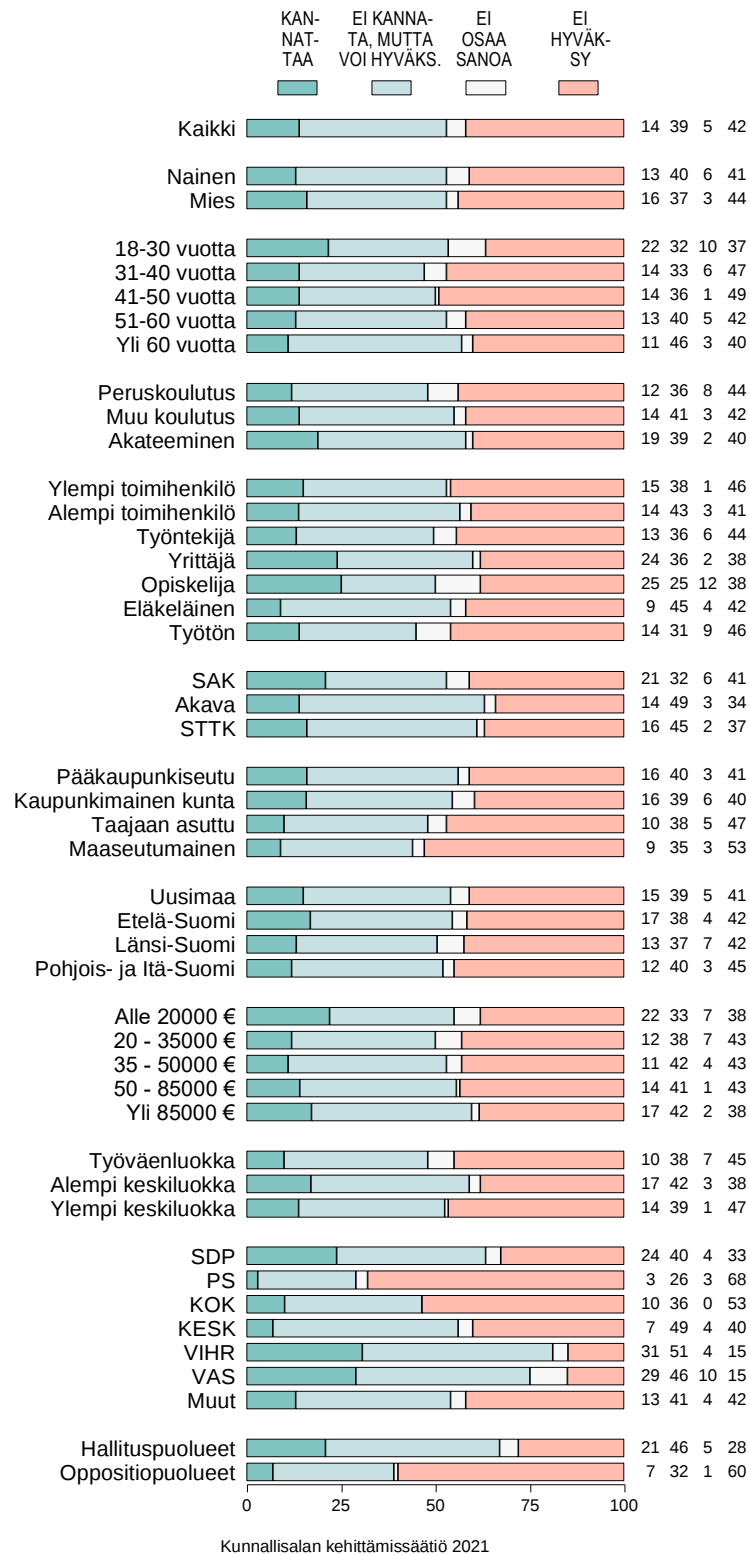

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2021

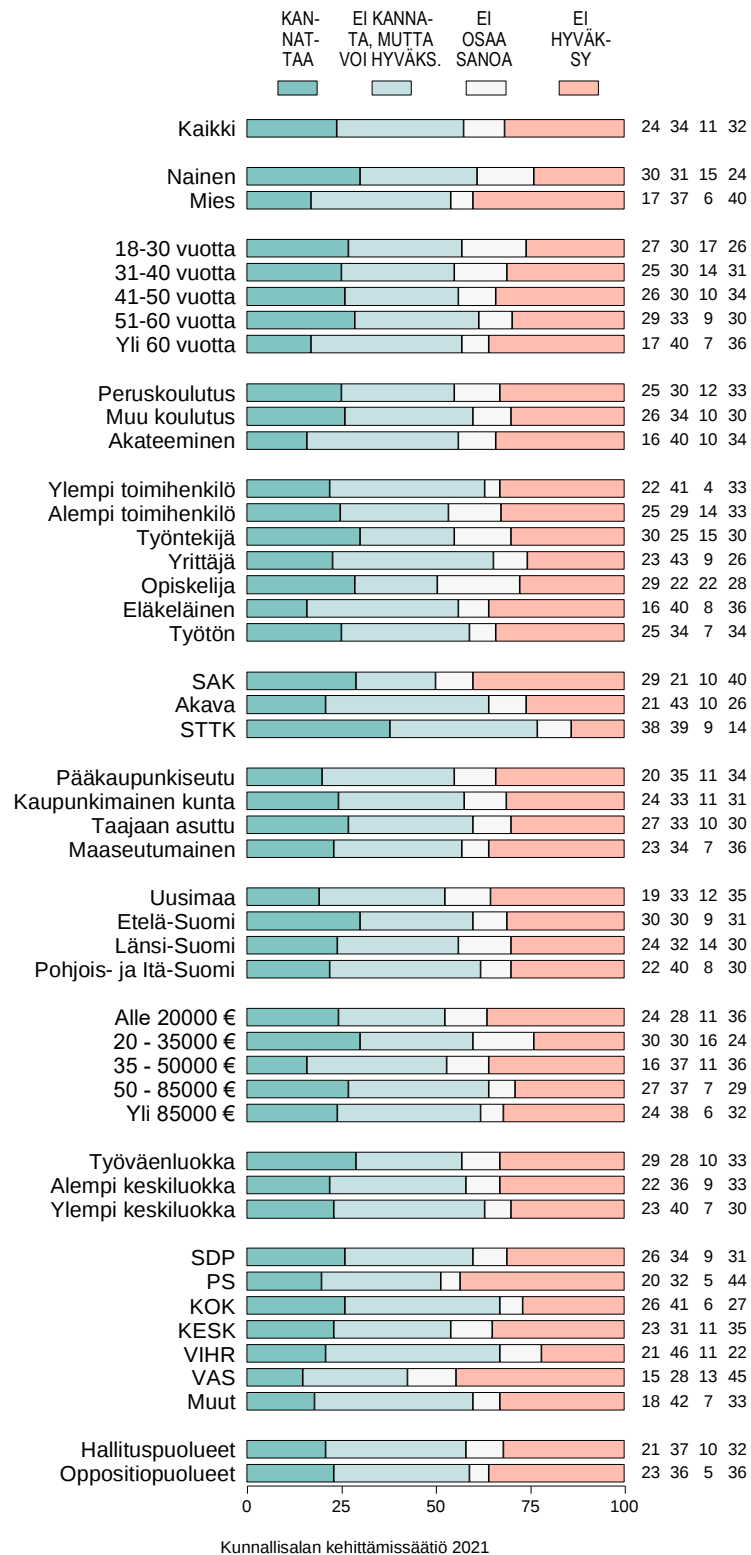
Kuvio 9-5. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: ELINKEINOELÄMÄN TU- KIENTEN KARSIMINEN (%).

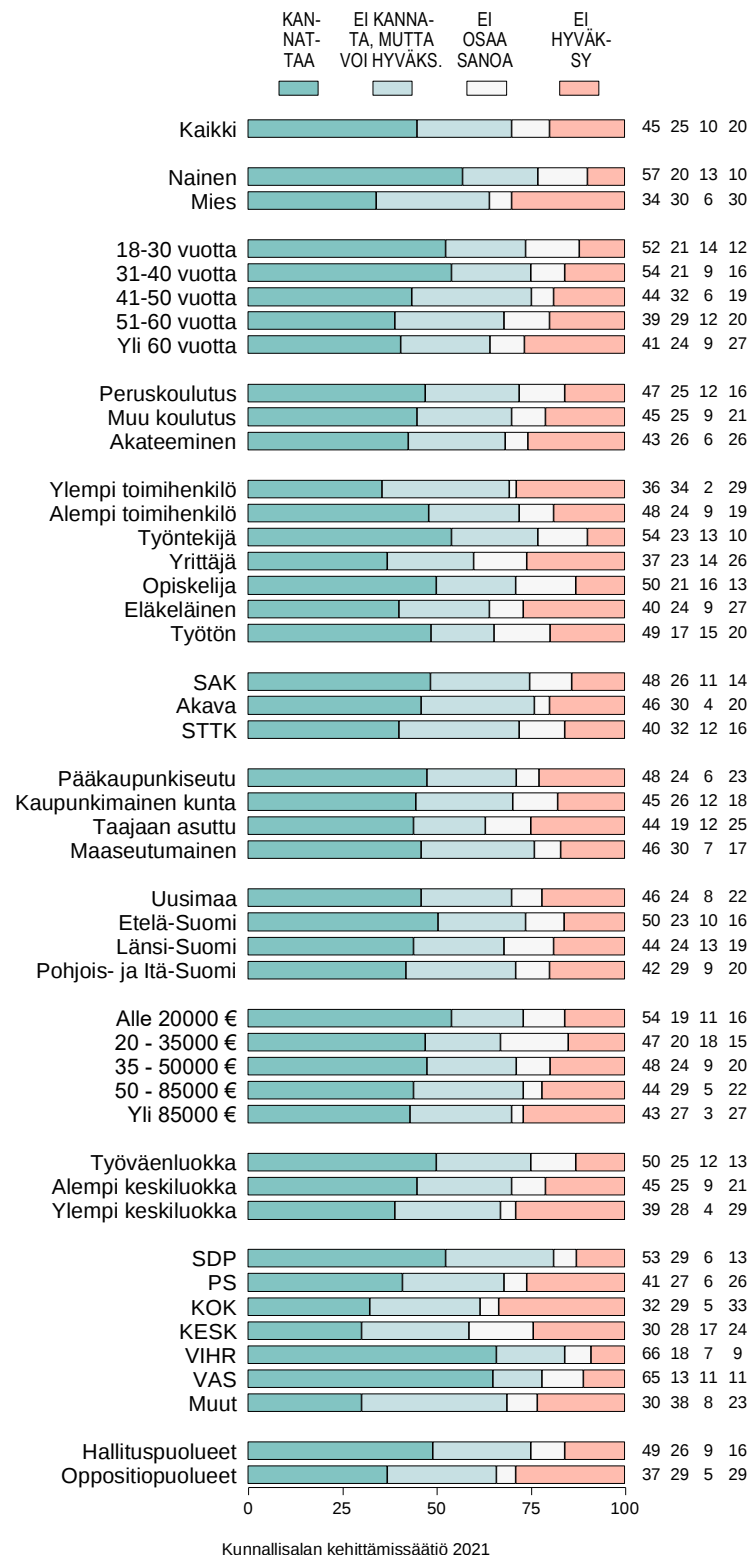
Kuvio 9-6. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: VEROJEN KOROTTAMINEN JA VÄHENNYSTEN KARSINTA (%).

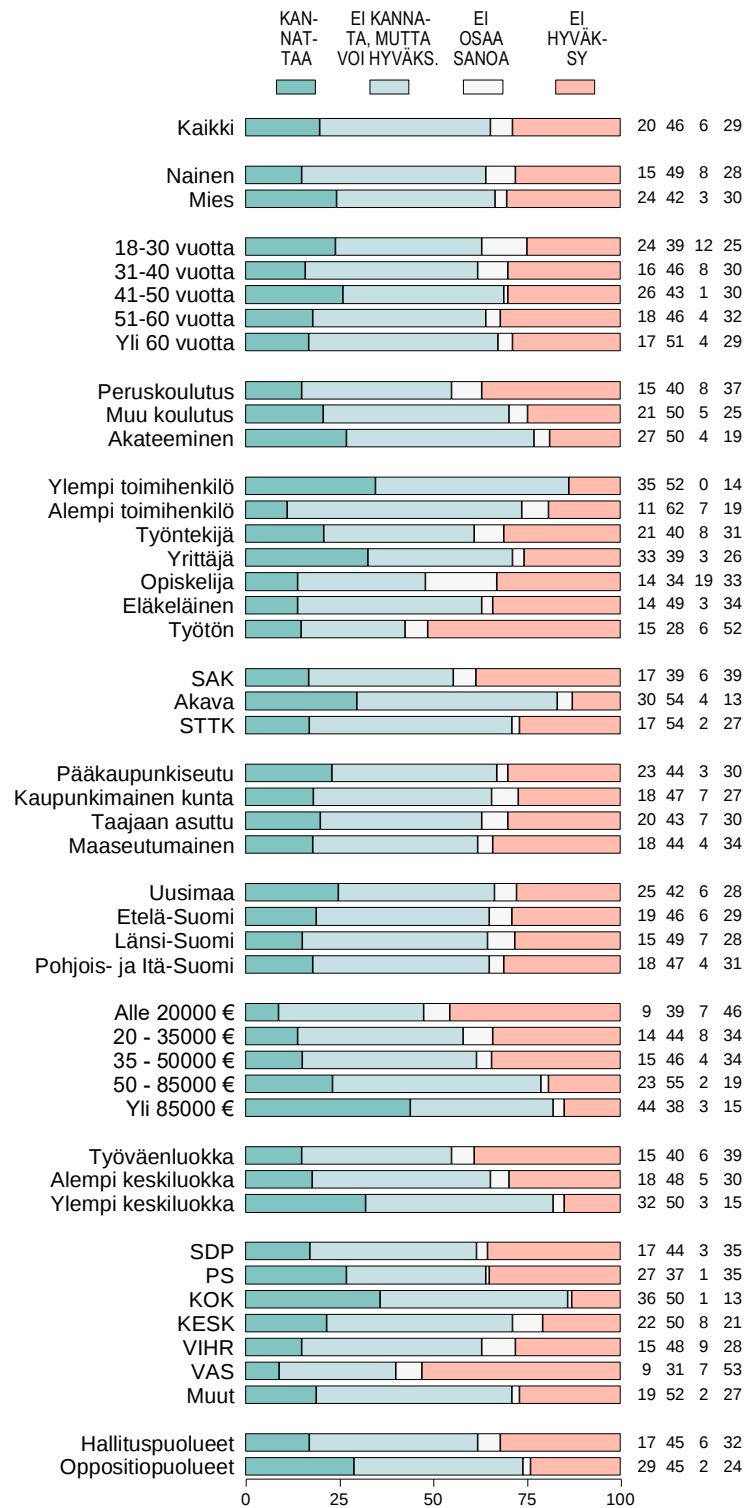
Kuvio 9-7. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: JULKISEN OMAISUUDEN MYYMINEEN (%)

Kuvio 9-8. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: HÄVITTÄJÄHANKINTOJEN SIIRTO USEAMMAN VUODEN PÄÄHÄN AIEMMIN SUUNNITELLUSTA AIKATAULUSTA (%).

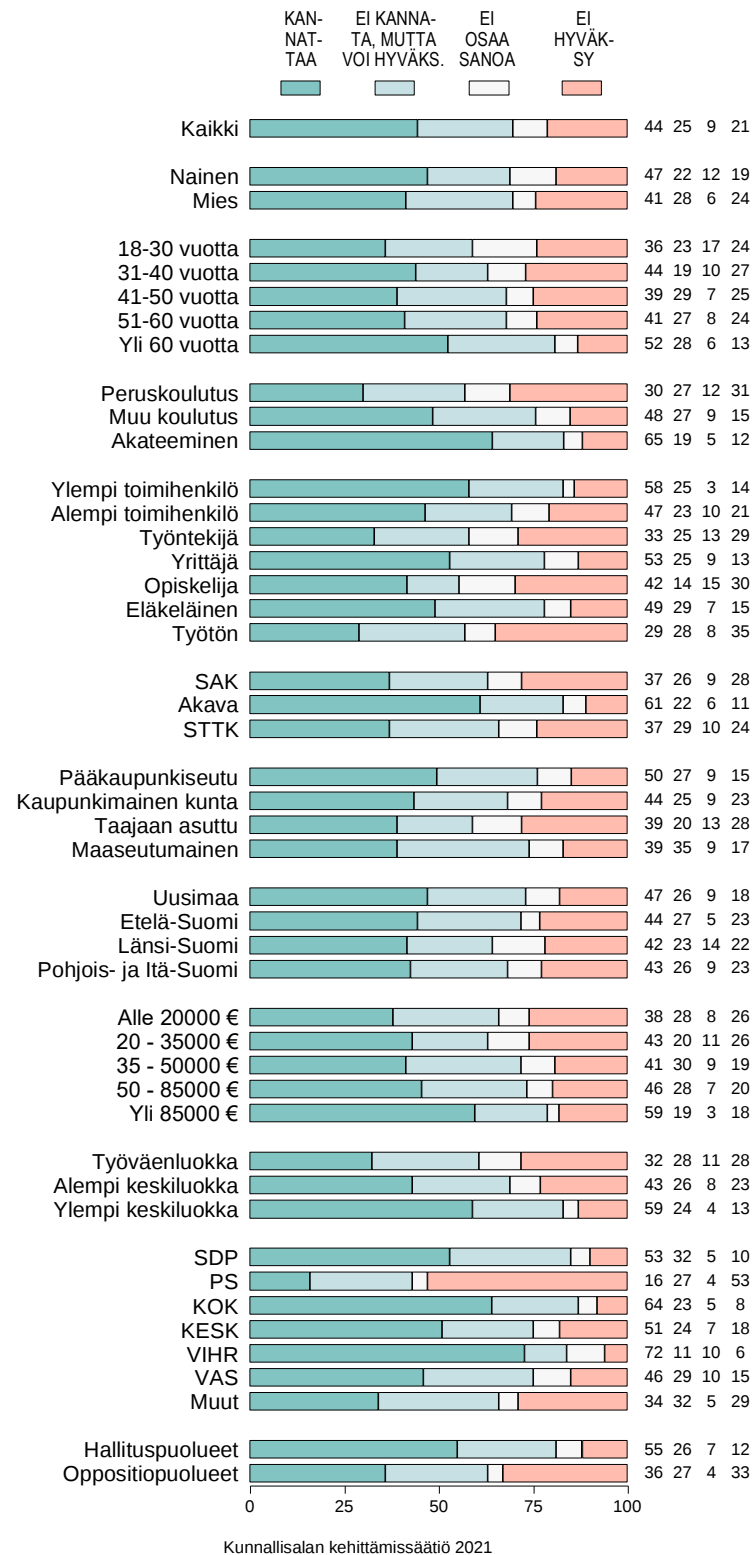

Kuvio 9-9. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: JULKISTEN KÄYTTÖ- JA PALVELUMAKSUJEN KOROTTAMINEN (%).

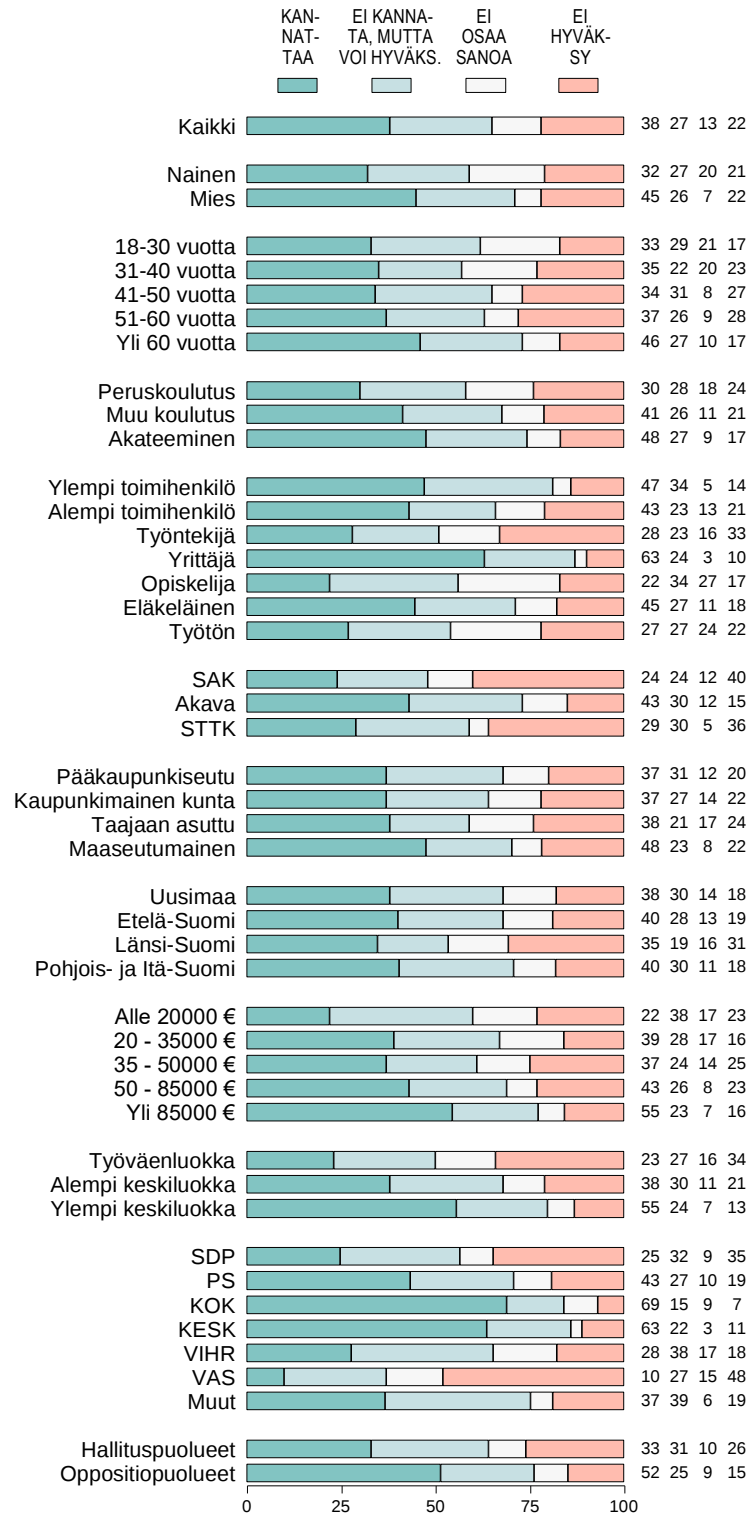

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2021

Kuvio 9-10. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: TYÖPERÄISEN MAAHANMUUTON HELPOTTAMINEN (%).

Kuvio 9-11. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: PAIKALLISEN SOPIMISEN LISÄÄMINEN TYÖPAIKOILLA (palkat ja muut työehdot) (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2021

Kuvio 9-12. SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: LAINANOTON LISÄÄMINEN ENTISESTÄÄN (%).

